

NA MARGO JEDNÉHO MARGA

(Ad: Krekovičová, E.: Na margo k dejinám slovenskej etnológie. Slovenský národopis 46/1998, č. 1, s. 75-79)

MARTIN KANOVSKÝ

Priznám sa, že som musel dlhšie rozmyšľať, kým som sa rozhodol odpovedať na polemický článok, v ktorom má Eva Krekovičová výhrady k mojej štúdii *Lingvistika a sociálne vedy* (Slov. národopis 45/1997, č. 2, s. 151-160). Veľmi nerád sa totiž zúčastňujem v polemikách, ktoré nemôžu byť vecné. Nakoniec som sa rozhodol, že stručne odpoviem, aby sa absencia odpovede nemohla považovať za súhlas.

Prečo táto polemika nemôže byť vecná? Z jednoduchého dôvodu: v mojej štúdii som sa pokúsil predložiť jeden z teoretických modelov interpretácie kultúrnych faktov. Eva Krekovičová píše, že ju „potešil fakt, že tu autor prináša konkrétny model metodologickej práce...“. Napriek tomu sa k nemu ani jedným slovom nevyjadruje, ale berie si na mušku dve úplne okrajové vety o stave slovenskej etnografie, ktoré boli chápané skôr ako výzva. Aj tak si však za nimi stojím a pokúsim sa ich obhájiť.

Po prvé, súhlasím s autorkou, že situácia, o ktorej hovorím, nie je príznaková iba pre etnológiu, ale všeobecne pre sociálne vedy ako také u nás. Nechápem však, čo to mení na veci.

Po druhé, nikde som nepoužil slovné spojenie „čierna diera“ a nikde som nezatracoval slovenskú etnografiu ako celok. Hovoril som však, že u nás nevznikla nijaká vedecká škola, a na tom trvám. Nebudem tu vykladať, čo v dejinách vedy znamená „škola“. Súbor autorov a štúdií, ktoré autorka uvádza, nie je v tomto ohľade relevantný: nijaké vyratúvanie nepredstavuje školu. Mimochodom: texty, ktoré uvádza, pomerne dobre poznám a preto viem, o čom hovorím. Keby autorka mala viac semiotického citu pri ich čítaní, mohla by v nich vybadať jasné náznaky nepochopenia a nezáujmu, ktorým museli ich autori a autorky čeliť. Tieto štúdie nepochybne skvelých bádateľov (najmä Leščák a Kosová) jednoznačne nevyvolal dopyt ich okolitého prostredia, sú odpoveďami bez otázok. Dané otázky neboli v našom prostredí položené, a **práve preto** tieto štúdie tak vyčnievajú. Napokon, stačilo by sa všetkých uvádzaných autoriek a autorov spýtať, či sú tiež takí spokojní ako moja oponentka, alebo či sa skôr cítia byť osamelými bežcami.

Po tretie a naposledy, ak je situácia v slovenskej etnografii taká skvelá, že už vlastne chýbajú iba financie a všetko bude v úplnom poriadku, dovoľm si položiť tieto rečnícke otázky:

1. Prečo je „absencia intenzívnejšieho záujmu o metodologické a teoretické otázky“ iba „predmetom našich kritických interných diskusií“? Kto komu bráni externalizovať a zverejniť jeho myšlienky? Alebo si autorka myslí, že rozhovory po chodbách a v pracovniach situáciu vyriešia?

2. Prečo nie sú vydané zásadné etnologické práce, napríklad, ako autorka spomína, kandidátska práca Z. Rusnákovej (a mohli by sme pokračovať ďalej)? Toto skutočne nie je iba problém financií, ale problém dopytu – nie je jednoducho možné, aby sa nevydávali zásadné práce. Už niekoľko rokov sa pohybujem vo vydavateľskej oblasti a veľmi dobre viem, že financie nie sú hlavným problémom, ale veľmi pohodlnou výhovorkou.

3. Koľko prekladov základných prác z kultúrnej antropológie bolo u nás publikovaných? Koľko kníh Durkheima, Frazera, Malinowského, Radcliffe-Browna, Lévi-Straussa je k dispozícii v slovenskom preklade? Mám taký dojem, že nikomu ani nechýbajú.

Na záver iba tolko: „obrana disciplíny pred útokom zvonka“ je tou najhoršou medvedňou službou, ktorá môže danú disciplínu postihnúť. Ak začneme o súčasnej situácii hovoriť (no nie urazeným a pobúreným tónom), dokážeme pomenovať problémy a riešiť ich. Myslím si, že slovenská etnológia, resp. slovenskí etnológovia sú schopní súčasnú situáciu zmeniť. Otázka je, či chcú. Ja pevne verím, že áno a že k tejto zmene aj dôjde.

Veľmi rád sa s autorkou zúčastním akejkolvek diskusie, ale už len o **vedeckých problémoch**. Je ich skutočne dosť a ja osobne už nemienim márneť čas čitateľov ďalšími polemikami.